

TILVÆKST Salgsafgrøder nr.4

Indhold

- **MARK**
 - Aktuelt i marken
 - Nedvisning af væselhale
 - Etablering af hestebønner
 - Faunastriber
- **REGLER OG TILSKUD**
 - IPM-skemaet
 - 3 meter dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb og søer

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

I nogle af de kraftige, tidligt såede marker ser vi nu resultatet efter græs- og bygflue angreb. Skuddene udvikler sig anderledes, når de i efteråret er blevet angrebet af fluer. De ligner små miniporrer, se billede 1, og der er ikke noget at gøre på nuværende tidspunkt for at afhjælpe det. Det er dog muligt at minimere risikoen for, at problemet opstår næste år. Ved tidlig såning øges risikoen, da der er større risiko for at kornet har en "modtagelig" størrelse når fluerne flyver. Samtidig er risikoen større, hvis du har efterafgrøde græs i nærheden, da det også er et yndet opholdssted for fluerne.

Vintersæd er god til at kompensere for de angrebne skud. I engelske forsøg er der ikke set udbyttetab ved op til 50-60 procent angrebne planter. Antal uangrebne skud pr. plante og vækstforholdene er dog af betydning for mulighederne for kompensation. Jo flere skud pr. plante og jo bedre vækstforhold jo bedre muligheder for kompensation.

Næste generation bygfluer flyver i maj og kan være tabsvoldende i forårssået vårhvede især i sent såede marker.

Billede 1 et af de porrelignende skud der er skåret igennem. Larven, der har boet i skuddet, ses mellem fingrene. Foto: Michael Fleng, SAGRO.

Nedvisning af væselhale

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Gode forhold til nedvisning af væselhale kræver, at væselhalen er i god vækst. Med frost og stedvis sne er det ikke lige nu. Når frosten er af jorden, dagtemperaturerne er oppe omkring 8 °C og du kan se tydelige hvide rødder på væselhalen, må den antages at være i vækst. Nedvisn væselhale en dag med gode betingelser, dvs. høj indstråling og temperaturer på mindst 8-10 °C, derved er optagelsen af glyphosat mest effektiv.

Når væselhalen nedpløjes og dermed vendes helt under jorden, er nedvisning ikke nødvendigt, det er derfor kun i sammenpløjninger ved foragre, kiler og steder, hvor du ved at ukrudtet ikke bliver vendt fuldstændigt ned, at der skal nedvisnes. Ved direkte såning skal det hele nedvisnes.

Nedvisning af væselhale kræver en dosering af glyphosat på mellem 1.080 og 1.440 g pr. ha med størst dosis mod planter, som har overlevet i forudgående afgrøde, husk tilsætning af ammoniumsulfat, som øger effekten. De tynde blade er vanskelige at befugte med sprøjtevæsken, så det er nødvendigt at vælge en sprøjte teknik, der giver en god dækning. Det kan enten være ved at anvende en lavdriftsdyse med relativ lav vandmængde eller en kompaktluftinjektionsdyse med en relativ stor vandmængde. Glyphosat har bedst effekt ved lav vandmængde, men det er omvendt også nødvendigt at sikre en god dækning ved at bruge mere vand, når der af hensyn til at undgå afdrift, skal anvendes en større dyse med større dråber.

Etablering af hestebønner

Af planterådgiver Eva Engelbreth

I skrivende stund med varsling om snestorm og frost de næste dage, kan det undre læseren, at der allerede tænkes på etablering af hestebønner. Men hestebønner tåler at blive sået i kold jord, dog skal såbedet være i orden. Tidlig etablering af hestebønner kvitterer med højere udbytte og tidligere høst, dermed skal såning af hestebønner prioriteres før etablering af vårkorn.

Såning

Hestebønner bør sås tidligt og med 6-9 cm ensartet sådybde, når jorden er tjenlig. Formålet med den tidlige såning er at få en tidligere høst, samt mindske høstbesvær og tørringsbehov. Sådybden på 6-9 cm bevirker, at der er tid til at ukrudtet kan nå at spire, før hestebønnerne spirer frem, og dermed er der tid til at anvende jordmidler og glyphosat før fremspiring af hestebønnerne. Den ensartede sådybde gør, at man ikke risikerer at nogle af hestebønnerne dukker op

for tidligt, så de bliver ramt af ukrudtsmidlet. Det kræver en korrekt indstilling af såmaskinen for at så hestebønnerne ensartet i samme dybde, samt tålmodighed ved kørsel med en hastighed, som ikke overstiger 5 km/t.

Udsædsmængde

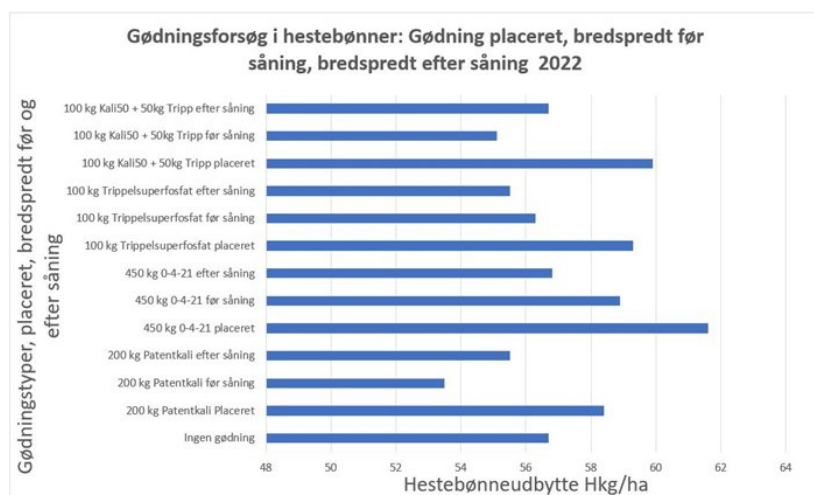
Hestebønner bør udsås med 45-50 planter pr. m². Udsædsmængden skal især være høj, hvis der er problemer med ukrudt, for at afgrødens konkurrenceevne øges, da hestebønner i forvejen er en åben afgrøde. Udsædsmængden afhænger af tusindekornsvægten og beregnes ud fra nedenstående formel:

$$\text{Udsæd i kg pr. ha} = \frac{\text{Ønsket planter pr. m}^2 \cdot \text{TKV}}{\text{Procent markspiring}}$$

Gødning

Hestebønner er selvforsynende med kvælstof, men har behov for tilførsel af fosfor og kalium. Dette behov kan i de fleste tilfælde opfyldes af 350-450 kg PKS 0-4-21, placeret hvis muligt.

Vores eget forsøg i SAGRO, ved Karstoft, på JB1 vandet sandjord, udført af Ytteborg, fra 2022, viser at placeret kunstgødning til hestebønnerne giver merudbytte i forhold til bredspredt kunstgødning, jf. figur 1. Vores forsøg tilbage i 2020 og 2021 viser at PK 0-4-21 i alle forsøgene giver det største merudbytte.

Figur 1 Forskellige gødningstyper med hestebønner. Gødning placeret, bredspredt før og efter såning. Søjlerne viser udbyttet.

Ukrudtsbekæmpelse

En vellykket etablering og en effektiv ukrudtsbekæmpelse er et solidt udgangspunkt for et tilfredsstillende udbytte og en god og nem høst af afgrøden. I hestebønner er det muligt at bruge jordmidlet Fenix, som har en god effekt på flere ukrudtsarter. Fenix må i hestebønner kun anvendes før fremspiring af afgrøden. En god og prisfornuftig ukrudtsløsning i hestebønner er en blanding af Fenix og et glyphosatmiddel; Anvend fx 0,75 L/ha Fenix + 540 g/ha aktivstof glyphosat.

Ukrudtsmidler skal altid vælges efter, hvilket ukrudt der er i marken. Se midlernes stærke og svage sider overfor ukrudt i hestebønner i tabellen nedenfor.

Jordmidler der er godkendt i hestebønner, er Fenix, Novitron DAM TEC samt Centium, disse skal alle udsprøjtes før fremspiring evt. sammen med et glyphosatholdig middel. Er der et stort behov for opfølgning efter fremspring kan Stomp CS og Fighter 480 anvendes. Er der græsukrudtsproblemer med eksempelvis kvik og italiensk rajgræs, så er Agil 100 EC og Focus Ultra godkendt til dette i hestebønnerne.

Faunastriber

Af naturrådgiver Emil Grøn Jensen

Ligesom tidligere år er det muligt at tilmelde sig projektet faunastriber i 2023. Projektet bygger på et samarbejde mellem landboforeningerne, grønne interesseorganisationer og medvirkende kommuner. Siden sin begyndelse i 2015 har projektet etableret mere end 1000 km lange faunastriber i agerlandet til gavn for insekter, fugle og andet vildt.

Med det nye krav til landmanden om udtagning af 4 % brak, kan landmanden benytte sig af projektet til opfyldelse af kravet. Ligeså kan faunastriber også bruges til at søge ekstra tilskud under bioordningen "biodiversitet og bæredygtighed". Søger man denne ordning kan man få 2.740 kr./ha + grundbetaling for sine udlagte arealer. Ønsker man at bruge faunastriber til de 4 % brak eller bioordningen, skal arealerne blot anmeldes i sin markplan – enten som en småbiotop eller en blomsterbrak. Har du spørgsmål kan du kontakte din planterådgiver eller undertegnede.

Ønsker man ikke at bruge faunastriber til opfyldelse af kravet om 4 % brak eller ekstra tilskud gennem bioordningen, er det også en mulighed at etablere en faunastribe i marken ved blot at anmelde arealet som en småbiotop under grundbetalingsordningen.

Kunne du tænke dig at blive en del af projekt faunastriber, og samtidig er bosiddende i en af nedenstående kommuner, kan du læse mere om projektet og tilmelde dig faunastriber i 2023 på www.faunastriber.dk
Etableringsomkostningerne er 1.500 kr. plus moms op til den første ha, og efterfølgende 500 kr./ha.

Medvirkende kommuner

Billund
Esbjerg
Herning
Holstebro
Struer
Varde
Vejen

For flere spørgsmål kan du kontakte undertegnede:
Emil Grøn Jensen, naturrådgiver hos SAGRO
Tlf. 9629 6628 eller mail egj@sagro.dk

REGLER OG TILSKUD

IPM-skemaet

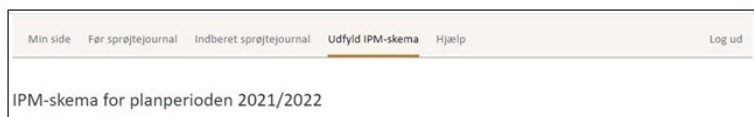
Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Ved begyndelsen af marts var kun ca. 10 % af alle IPM-skemaer indsendt, og omkring d. 6. marts har Miljøstyrelsen udsendt en påmindelse i den digitale postkasse om udfyldelse af IPM-skemaet. Skemaet bliver IKKE indberettet eller kontrolleret, men skal kunne fremvises ved kontrol fra Landbrugsstyrelsen.

Skemaet skal udfyldes, hvis du dyrker mindst 10 ha, og du har brugt sprøjtemidler på omdriftsarealer i denne og forrige planperiode.

Du skal selv indsende IPM-skemaet, din planterådgiver kan ikke gøre det for dig. Men du kan ikke udfylde IPM-skemaet før din sprøjtejournal er indberettet.

IPM-skemaet udfyldes på mst.dk hvor du logger ind som virksomheden (hvis du har en enkeltmandsvirksomhed, kan du bruge dit private NemID eller MitID og fortsætte som virksomhed). Når du er logget ind, går du over på fanen "Udfyld IPM-skema" og udfylder.

The screenshot shows a web interface with a navigation bar at the top containing links: "Min side", "Før sprøjtejournal", "Indberet sprøjtejournal", "Udfyld IPM-skema" (which is highlighted with an orange underline), and "Hjælp". On the far right of the navigation bar is a "Log ud" link. Below the navigation bar, the main content area displays the title "IPM-skema for planperioden 2021/2022".

3 meter dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb og søer

Husk, at der gælder krav om 3 meter dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb og søer fra 1. marts 2023.

Med den nye CAP 23-reform er de hidtidige 2 meter bræmmer langs vandløb og søer fra 1. januar 2023 blevet til 3 meter bræmmer. I hvert fald er der i langt de fleste tilfælde tale om de samme vandløb og søer med krav om bræmmer som tidligere, men der kan være enkelte ændringer. Du bør derfor søge information om, hvor kravet om 3 meter bræmmer er gældende. Dette kan bl.a. ses i IMK i Tast selv, <https://selvbetjening.lbst.dk/#/markkort>, eller i FarmTracking, hvor dette og flere kort vises med den seneste opdatering. Læs mere i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 3**.

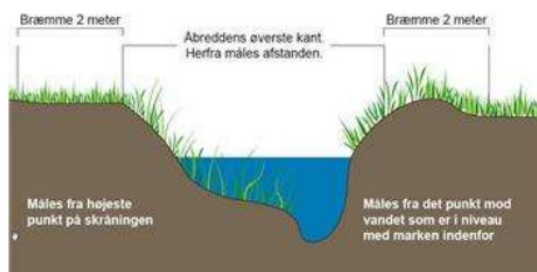

Figur 2 Kort med 3 meter bræmmer i IMK

(Kilde: Landbrugsstyrelsen)

Beskyttelsen af og dyrkningsrestriktionerne i 3 meter bræmmerne er de samme, som gælder for §3-arealer fra 1. juli 2022; Dvs. ingen jordbehandling, ingen gødsning og ingen anvendelse af pesticider. Bræmmerne må afgræsses, eller du må tage slæt. Har bræmmerne omdriftstatus, kan de desuden anvendes til slåningsbrak, hvor der så er krav om én årlig afslåning, enten i april måned eller i perioden 1. august-25. oktober. Har du sået vintersæd i den ene meter, som bræmmen er udvidet med fra nytår, er det ikke nogen overtrædelse af reglerne. Blot må du ikke gødske, sprøjte eller høste afgrøden i 3 meter bræmmen.

Det kan medføre voldsomme sanktioner at overtræde dyrkningsbegrænsningerne i 3 meter bræmmerne. Vi har eksempler på, at selv små førstegangsovertrædelser medfører 1-3 procent træk i EU-støtten samt politianmeldelse eller et administrativt bødeforlæg. I gentagelsestilfælde kan sanktionen løbe op i 15 procent af EU-støtten, så du må på ingen måde tage let på, hvorvidt kravet overholdes. Bemærk, at den dyrkningsfrie bræmme skal være 3 meter bred, når du ansøger om grundbetaling, selvom der står 'Bræmme 2 meter' på nedenstående figur, som er hentet i Landbrugsstyrelsens nyeste instruks for konditionalitet 2023. I Landbrugsstyrelsens instruks giver fig. anvisning på, hvordan 3 meterbræmmen opmåles: *"Bræmmen på 2 (3 red.) meter langs vandløb og søer beregnes fra vandløbets eller søens øverste kant (se figur herunder). Den øverste kant er overgangen fra det skrånende terræn mod vandløbet eller søen til det flade terræn, der normalt kan jordbehandles. "Den øverste kant" af visse søer er overgangen mellem bevoksningen af vand- og sumplanter og egentlig landplanter."*

Figur 3 Sådan måler du den dyrkningsfrie bræmme. Bemærk, at Landbrugsstyrelsen ikke har opdateret deres figur "til 3 meter bræmme", selvom det er det gældende EU-krav.

(Kilde: "Instruks for konditionalitet – 2023", Landbrugsstyrelsen)

Er du ikke enig i de udpegede 3 meter bræmmer, skal du henvende dig til kommunen, der er myndighed på området.

Udpegningen gælder for ét år ad gangen.